

Robert Pastor, un ciutadà més d'Euskadi

Un valencià que viu i treballa a Euskadi de fa anys, tan integrat, que és el director del setmanari Euzkadi, del Partit Nacionalista Basc, parla de les seues experiències.

Fúlvia NICOLAS

Robert Pastor i Castillo és, des de setembre de 1984, el director de la revista *Euzkadi*, òrgan del Partit Nacionalista Basc. Aquest home seriós i mesurat, d'aspecte astut, militant nacionalista de fa anys i entusiasta del periodisme, es considera ell mateix com «un ciutadà més d'Euskadi», però assegura que mai no oblidarà els seus orígens valencians, malgrat pensar, sovint, que València «ja no és allò que era».

Robert Pastor arribà a Euskadi fa divuit anys, procedent de la seua ciutat, València, on havia estudiat periodisme. El seu primer treball fou com a redactor del diari *La Voz de España*, de Sant Sebastià,

on va treballar fins que, ja mort el general Franco, fou possible d'iniciar un projecte periodístic més apropiat a la realitat cultural, política i social basca. Amb un grup d'amics fundà la revista *Punto y Hora de Euskal-Herria*, que abandonaria més endavant, «quan les dificultats econòmiques acostaren la publicació a l'empresa del diari *Egin*, propera a Herri Batasuna, amb la qual no teníem res a veure els fundadors». Successivament, fou corresponsal del diari *Avui* al País Basc, amb el pseudònim de «Robert Petit», i cap d'informació política del diari *Deia*, lloc

/ J. Mirand.

«Al País Valencià no es pot parlar actualment de nacionalisme»

des d'on passà directament a la direcció de la revista *Euzkadi*. Una carrera brillant, estretament lligada a la militància política i a la passió pel periodisme escrit, que no li ha impedit de publicar més d'una desena de llibres, alguns dels quals han aconseguit premis d'anomenada.

Robert Pastor és, sens dubte, un bon exemple d'integració en una societat tan substancialment diferent de la valenciana com és la basca. Segons ell, «això no és gens difícil, quan tractes d'apropar-te a Euskadi amb respecte i bona disposició en-

vers les diferències que hi trobes, ignorant olímpicament l'habitual postura imperialista i incomprensiva dels nouvinguts, per sort cada vegada menys freqüent». Entre els motius de tan vehement entusiasme per Euskadi, Pastor cita «la solidaritat espontània entre la gent, el respecte per la intimitat personal, a la dignitat de la dona, la discreció, la timidesa formal, la serietat dels bascos...», i la coneixença de bons amics, «compans que m'han ensenyat a estimar el país i a conèixer-lo més enllà dels tòpics i els clixés, malauradament tan estesos arreu».

Quan arribà a Euskadi l'any 1967, Robert Pastor, catalanoparlant i incipient nacionalista valencià, se sentí immediatament atret per l'aleshores clandestí nacionalisme basc. Avui, quasi vint anys més tard, el director de la revista *Euzkadi* és militant del PNB, «de base, sense cap càrrec directament polític», i aferrissat defensor del *lehendakari* Ardanza, proper als sectors més «tradicionalistes» —ell no ho diria així— del partit, encapçalats per Xabier Arzallus.

La seua postura enfront dels conflictes interns dels nacionalistes bascos és preocupada, però ferma. «El perill d'escissió és ara més gran que mai, augmentat per l'enorme atractiu que conserva per a molts la figura de l'ex-*lehendakari*, la qual fou erròniament convertida en carismàtica pel mateix partit, que n'amagà els defectes i les febleses fins al darrer moment. Una de les maniobres subterrànies del PSOE és, precisament, l'aprofundiment de les divergències internes del Partit Nacionalista Basc, que tan sols afavoreixen el centralisme; però, de tota manera, no cabia cap altra solució que la que s'ha pres amb el nomenament d'un nou *lehendakari*, cosa difícil de fer comprendre a molts militants i afiliats».

Robert Pastor creu que els «crítics» o «garaikoetxeistes» podrien tractar d'arrossegar els vots de molta gent, «per inèrcia», en col·laboració «amb les noves forces polítiques de caire reformista que s'estan preparant a l'Estat espanyol, de cara a les properes eleccions». Exquisidament acurat, evita amb atenció pronunciar noms, atent a la crisi que en un equilibri polític tan delicat com el basc poden provocar les declaracions irre-

flexives. Tanmateix, insisteix que la voluntat final del seu partit és «la independència d'Euskadi, tot i que això no es pot dir, per estratègia, en determinats llocs i moments», i que l'enemic, l'imperialisme espanyol, «continua atacant amb força i habilitat».

Els «pactes de legislatura», recentment signats per Ardanza i Txiki Benegas, el president del Partit Socialista d'Euskadi-PSOE, són, precisament, un dels temes més controvertits per les forces nacionalistes radicals basques. Per a Robert Pastor, en el qual és difícil distingir si parla com

govern de Madrid, però són un exemple d'això que falsament es creu que manca al País Basc, el pragmatisme polític. En realitat, els anomenats «pactes de legislatura» no són més que la solució a dues situacions que no tenien eixida: l'igualament absolut de vots al Parlament Basc entre el PNB i el PSOE —32-32—, que impedia aprovar ràpidament qualsevol llei, i, d'altra banda, la congelació de les transferències al govern basc, una de les darreres conseqüències del 23-F». De tota manera, i «per aclarir les coses», insisteix que fou precisament Garaikoetxea el

qui preparà els pactes, «cosa que no s'ha dit fins ara a la premsa, però que és rigorosament certa».

Respecte a la situació política valenciana, que afirma «no conèixer en profunditat, malgrat viatjar un parell de vegades a l'any al País Valencià», Robert Pastor és bastant pessimista. «Al País Valencià, actualment, no es pot parlar de nacionalisme. Els escassos nacionalistes valencians foren marginats a l'hora de fer l'estatut d'autonomia, i les seues possibilitats d'acció política són molt minvades, com sempre. La castellanització cultural del país em sembla un fet consolidat, progressiu, que les successives campanyes anticatalanistes aprofundeixen cada volta més».

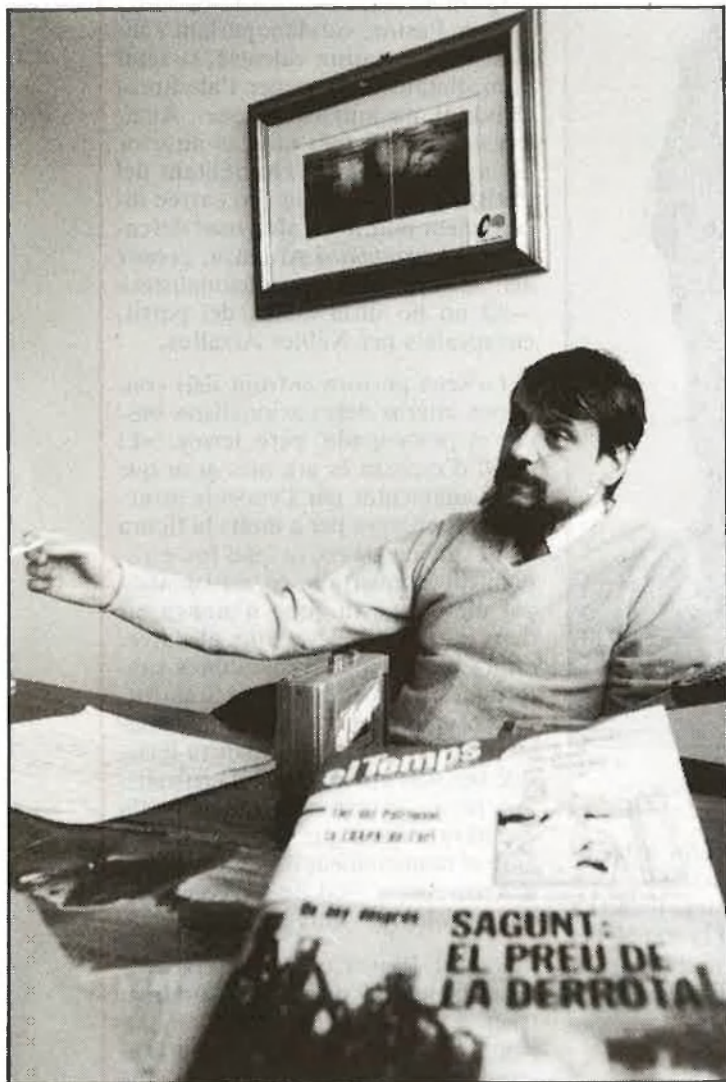
Els valencians, en l'opinió de Robert Pastor, que es declara «patriota dels Països Catalans», «s'assemblen cada dia més als castellans, començant per la llengua, per les formes de pensar, per les postures polítiques... crec que, malgrat l'esforç de grups molt preocupats i cons-

cienciats, València ja no és allò que era, i difícilment serà allò que hauria pogut ser».

«Amb un profund sentiment de tristesa», Robert Pastor confessa que, quan torna al País Valencià, «patesc moltíssim». «D'una banda, he de suportar les bromes típicament valencianes sobre la situació basca, sense conèixer-la ni poc ni molt, i, de l'altra, em trobe amb un país cada volta més diluït, més «axarnegat», siga dit sense intenció d'ofendre. Per a mi, anar a València és trobar un ambient absolutament hostil, que em diu «etarra», «catalanista»... que no coneix gens Euskadi, ni la meua convivència amb els bascos, els quals ni tan sols tracta de comprendre». Malgrat tot això, Robert Pastor assegura estar orgullós de ser valencià, i no estar mai disposat a renegar dels seus orígens. «Si algun dia torne a establir-me a València, cercaré algun ambient, algun cercle, proper a la meua ideologia, als meus sentiments. Sé que molts valencians, potser amb menys amargor, pensen com jo».

La mútua ignorància entre Euskadi i el País Valencià, «és total, a diferència del que passa, per exemple, entre Euskadi i Catalunya, o les Illes», segons Pastor. «Durant molts anys, ambdós costats s'han acontentat amb clixés i tòpics, sense cap esforç d'apropament. El cert és que, tant la comunitat basca a València com la valenciana a Euskadi, són molt reduïdes, i els contactes s'han limitat al comerç o al turisme massificat».

Robert Pastor està ben convençut que correspon, en bona part, als nascuts als Països Catalans residents a Euskadi la tasca d'estretir les relacions entre les dues comunitats, «amb tantes reivindicacions i patiments comuns». «La tasca dels patriotes catalans a Euskadi consisteix, sobretot, a explicar als nacionalistes bascos els motius de les decisions i les postures polítiques dels nacionalistes catalans, a vegades diferents de les que, per necessitat, s'han de prendre a Euskadi, com, per exemple, la polèmica sobre la Llei de Territoris Històrics, i donar-los a conèixer les nostres característiques nacionals, la nostra cultura, d'altra banda ben apreciada pels intel·lectuals bascos... Crec que tenim molt treball a fer per endavant».

/ J. Miranda

Entre Euskadi i el País Valencià la desconexió és total

a periodista, com a ciutadà o com a polític, potser no tenen tanta importància. «Tenen el perill de ser considerats com una claudicació envers el

llans, començant per la llengua, per les formes de pensar, per les postures polítiques... crec que, malgrat l'esforç de grups molt preocupats i cons-